

Τα 5 πιθανά σενάρια για τη Λιβύη

Εβδομάδα σημαντικών εξελίξεων

Στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική διαμορφώνεται μια συγκρουσιακή κατάσταση, με τάσεις επέκτασης των εξεγέρσεων και περαιτέρω επιδείνωσης.

Σύμφωνα με τον ΟΗΕ, περίπου 200.000 άτομα, κυρίως ξένοι εργάτες, έχουν εγκαταλείψει τη Λιβύη, λόγω των αιματηρών συγκρούσεων που συνεχίζονται για τρίτη εβδομάδα. Για τον αριθμό των ανθρώπινων απωλειών δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία, όμως υπολογίζονται σε περισσότερους από 2.000 νεκρούς. Ταυτόχρονα, υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι επίκειται παρέμβαση εξωτερικών δρώντων.

Οι λιβυκές αντικυβερνητικές δυνάμεις βρίσκονται σε εξαιρετικά δυσχερή θέση, καθώς οι ένοπλες δυνάμεις της Λιβύης, που συνολικά υπολογίζονται σε περισσότερους από 76.000 άνδρες (χερσαίες δυνάμεις: 50.000, ναυτικές δυνάμεις: 8.000 και αεροπορικές δυνάμεις: 18.000) συνεχίζουν τη διεξαγωγή των επιθετικών επιχειρήσεων. Οι κυβερνητικές δυνάμεις έχουν σχεδόν σταθεροποιήσει τον έλεγχο της δυτικής Λιβύης και επιχειρούν προκειμένου να ανακαταλάβουν το λιμένα του Ras Lanuf (σταθμό μεταφόρτωσης πετρελαίου στη βορειο-κεντρική Λιβύη). Εντούτοις, οι μελλοντικές εξελίξεις αναμένεται να καθορισθούν από την απόφαση του «αντικανταφικού μεταβατικού εθνικού συμβουλίου» (Anti-Gaddafi National Transitional Council), που εδρεύει στη Βεγγάζη και του οποίου προΐσταται ο πρώην υπουργός Δικαιοσύνης Mustafa Muhammad Abd-al-Jalil, να ζητήσει ή όχι εξωτερική παρέμβαση. Σε αντίθετη περίπτωση, με ή χωρίς τη συγκατάθεση των αντικαθεστωτικών, δεν αποκλείεται τις επόμενες ημέρες να τεθεί σε εφαρμογή ένα από τα σχέδια εξωτερικής στρατιωτικής παρέμβασης, που επεξεργάζεται το αμερικανικό πεντάγωνο.

Οι επόμενες ημέρες χαρακτηρίζονται ιδιαίτερα κρίσιμες. Οι συγκρούσεις συνεχίζονται και ο Λίβυος ηγέτης πρότεινε διάλογο με τους αντικαθεστωτικούς, με θέμα την υπό όρους παραίτησή του. Ωστόσο, η πρόταση απορρίφθηκε και το αμερικανικό πεντάγωνο εξετάζει ένα σχέδιο υποστήριξης των εξεγερμένων με όπλα (κυρίως αντι-αρματικών βλημάτων και φορητών βλημάτων εδάφους-αέρος, για να αντιμετωπισθούν τα άρματα μάχης, τα μαχητικά αεροσκάφη και τα ελικόπτερα των λιβυκών ενόπλων δυνάμεων). Επιπρόσθετα, έχει συνταχθεί σχέδιο ψηφίσματος από τις ΗΠΑ, τη Γαλλία και τη Βρετανία, που αναμένεται να κατατεθεί σύντομα στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ και το οποίο προβλέπει τη δημιουργία μιας ζώνης απαγόρευσης πτήσεων (no-fly zone) υπεράνω των περιοχών που ελέγχουν οι δυνάμεις των αντικαθεστωτικών. Ήδη, ο Αραβικός Σύνδεσμος έχει ταχθεί υπέρ του σχεδίου επιβολής ζώνης απαγόρευσης πτήσεων, όμως, είναι πιθανόν να απορριφθεί από τη Ρωσία, που αντιδρά σε οποιαδήποτε εξωτερική στρατιωτική παρέμβαση.

Προς το παρόν, οι ΗΠΑ είναι «υποχρεωμένες» να αναμένουν τη συναίνεση των αντικαθεστωτικών για εξωτερική υποστήριξη, προκειμένου να αρθούν οι αντιρρήσεις ορισμένων χωρών-μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας, και τελικά, να εγκριθεί σχετική απόφαση για τη δημιουργία διεθνούς δύναμης, που θα επιχειρήσει στη Λιβύη, ώστε να προστατέψει –τουλάχιστον από τον αέρα- την περιοχή που ελέγχεται προς το παρόν από τις δυνάμεις των αντικαθεστωτικών. Η στάση αυτή της Ουάσιγκτον χαρακτηρίζεται ως «μονόδρομος», εφόσον έχει ήδη ζητήσει την απομάκρυνση του Λίβυου ηγέτη από την εξουσία, και ταυτόχρονα, επιδιώκει να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις που θα της επιτρέψουν να συνάψει σχέσεις συνεργασίας με τη μετά-Καντάφι κυβέρνηση της Λιβύης.

Μέχρι στιγμής, οι πρόσφατες εξεγέρσεις στις χώρες της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής δεν άφηναν περιθώρια για επέμβαση των Αμερικανών. Τα φιλο-αμερικανικά καθεστώτα άρχισαν να απομακρύνονται από την αμερικανική σφαίρα επιρροής και αυτό δημιούργησε έντονες ανησυχίες στην Ουάσιγκτον. Η κατάσταση στην εν λόγω περιοχή φαίνεται να τίθεται εκτός αμερικανικού ελέγχου και οι μελλοντικές αμερικανο-αραβικές σχέσεις συνεργασίας κινδυνεύουν να περιορισθούν δραματικά. Το κόστος για τις ΗΠΑ προβλέπεται τεράστιο. Μάλιστα, αρκετοί αναλυτές εκτιμούν ότι η «απώλεια του αραβικού κόσμου» θα χρεωθεί στη «διπλωματική απραξία» του Αμερικανού προέδρου Μπαράκ Ομπάμα και ότι μετά από δύο χρόνια οι Δημοκρατικοί θα «εκθρονισθούν» από το Λευκό Οίκο.

Τα πιθανά σενάρια

Η εμπλοκή των ΗΠΑ στη Λιβύη θεωρείται σχεδόν δεδομένη. Εδώ και μερικές ημέρες, στο πλαίσιο της προετοιμασίας για τη δημιουργία της “no-fly zone”, ένα αμερικανικό AWACS (NATO AWACS 07) ίπταται βόρεια της Λιβύης, με αποστολή τη διεξαγωγή επιχειρήσεων επιτήρησης και συλλογής στρατιωτικών πληροφοριών από τις εμπόλεμες λιβυκές περιοχές, σε συνεργασία με την Υπηρεσία Εναέριας Κυκλοφορίας της Μάλτας.

Έτσι όπως έχει διαμορφωθεί η κατάσταση και με δεδομένη την επιδίωξη της Ουάσιγκτον να επέμβει, γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με τα συμφέροντα της Μόσχας και ανησυχεί ιδιαίτερα το συνταγματάρχη Καντάφι, τα πλέον πιθανά σενάρια για τις μελλοντικές εξελίξεις στη Λιβύη είναι τα ακόλουθα:

Σενάριο 1

Ο Καντάφι ανακαταλαμβάνει την ανατολική Λιβύη από τους αντικαθεστωτικούς και ελέγχει τη χώρα. Οι εξεγέρσεις πραγματοποιούνται σποραδικά, ο λιβυκός στρατός διεξάγει εκκαθαριστικές επιχειρήσεις χαμηλής έντασης, με αποτέλεσμα να ανέρχεται σημαντικά ο αριθμός των ανθρώπινων απωλειών, αλλά και να δημιουργούνται μαζικά ρεύματα μεταναστών προς την Αίγυπτο, την Τυνησία και την Ιταλία (ένας αριθμός μεταναστών, με ειδικές πτήσεις από τη Βόρεια Αφρική προς την Κωνσταντινούπολη, αναμένεται να κατευθυνθεί προς στα χερσαία ελληνο-τουρκικά σύνορα του Έβρου). Οι αντικυβερνητικοί αποφασίζουν να διεξάγουν ασύμμετρο πόλεμο (αντάρτικο πόλεων) κατά του καθεστώτος, στοχοποιώντας κυρίως τις λιβυκές δυνάμεις ασφάλειας και τις πετρελαϊκές εγκαταστάσεις.

Σενάριο 2

Υπό την πίεση της διεθνούς κοινότητας και της απειλής για πιθανή εξωτερική επέμβαση, ο λιβυκός στρατός διακόπτει τη διεξαγωγή των επιθετικών επιχειρήσεων. Η Λιβύη διασπάται (προσωρινά;) σε δύο περιοχές (ανατολική και δυτική). Οι δύο

πλευρές ανασυντάσσονται και πιθανόν ακολουθούν διμερείς διαβουλεύσεις, με εξωτερική διαμεσολάβηση, προκειμένου να αποφασισθεί το μελλοντικό status της χώρας.

Σενάριο 3

Η Ουάσιγκτον αποφασίζει να υποστηρίξει τις αντικαθεστωτικές δυνάμεις με παροχή οπλισμού. Η υποστήριξη πιθανόν να πραγματοποιηθεί άμεσα από τις ΗΠΑ ή έμμεσα από άλλη αραβική χώρα (Σαουδική Αραβία ή Αίγυπτο), μετά από αίτημα και παρότρυνση των Αμερικανών.

Σενάριο 4

Οι αντικυβερνητικές δυνάμεις δεν ζητούν εξωτερική στρατιωτική παρέμβαση, αλλά το πεντάγωνο με την υποστήριξη του Αραβικού Συνδέσμου αποφασίζει να ενεργήσει μονομερώς (ή και με άλλες χώρες-μέλη του ΝΑΤΟ), δημιουργώντας μια ζώνη απαγόρευσης πτήσεων και παρέχοντας οπλισμό στις δυνάμεις των αντικαθεστωτικών.

Σενάριο 5

Οι αντικυβερνητικές δυνάμεις ζητούν εξωτερική στρατιωτική παρέμβαση και υποστήριξη. Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ την εγκρίνει και αποφασίζεται η δημιουργία ζώνης απαγόρευσης πτήσεων υπεράνω της Κυρηναικής, για τις πτήσεις των αεροσκαφών της πολεμικής αεροπορίας της Λιβύης.

Τα σενάρια 3, 4 και 5 προβλέπουν εξωτερική στρατιωτική παρέμβαση και συγκεντρώνουν τις περισσότερες πιθανότητες. Στην περίπτωση αυτή, οι επιλογές του Καντάφι είναι περιορισμένες και η συμπεριφορά του θα καθορίσει τις μελλοντικές εξελίξεις. Αν οι λιβυκές ένοπλες δυνάμεις αγνοήσουν τις απαγορεύσεις, οι οποίες μπορεί να αφορούν και θαλάσσιες ζώνες αλλά και χερσαίες περιοχές, και παρενοχλήσουν τους εξεγερμένους ή τη διεθνή δύναμη, είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα διεξαχθούν αεροπορικές επιθετικές επιχειρήσεις κατά του λιβυκού στρατού και του ίδιου του Λίβυου ηγέτη.

Σύμφωνα με τις μέχρι τώρα ενδείξεις, το τέλος της εποχής Καντάφι αναμένεται να επέλθει είτε με στρατιωτική επιθετική ενέργεια κατά του Λίβυου ηγέτη είτε με δολοφονία από τον περίγυρό του ή ακόμη με αυτοκτονία ή και με αιφνίδια οικειοθελή απομάκρυνσή του από τη χώρα.

Γιαννακόπουλος Βασίλης